

УДК 7.046.3:398.22(=16)

СЛОВ'ЯНСЬКІ МІФІЧНІ ОБРАЗИ В ДИЗАЙНІ СТАРШИХ АРКАНІВ ТАРО

СИДОРЕНКО Андрій, ДЯДІЧЕВА Маргарита

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
sydorenko.av@knuetd.edu.ua, ritadyadicheva@gmail.com

Досліджено засоби, які використовуються для стилізації слов'янських дохристиянських богів відповідно до художніх канонів Тріумфів, які історично стали основою старших арканів карт Таро. Висвітлено композиційні, колористичні принципи та символіку художніх канонів Тріумфів. У роботі проаналізовано такі карткові колоди як «Таро слов'янських легенд» Магдалени Качан і «Таро Містичної Оріани», створене колективом Mystic Silk з використанням штучного інтелекту.

Ключові слова: слов'янська міфологія, Таро, Тріумфи, стилізація.

ВСТУП

Таро відображає культурні, релігійні та філософські традиції різних народів. Візуальна мова карт еволюційно збагачувалась міфологічними наративами, що значно розширило спектр смислів кожного аркану. Зараз ми спостерігаємо досить поширену тенденцію до інтеграції національних міфологічних традицій у процесі створення сучасних карткових колод. Образи слов'янського пантеону богів не є виключенням.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета дослідження: виявити вплив давніх традицій на сучасний підхід до створення колод Таро, проаналізувати особливості візуальних мов, що сприяють художньому зображенню магічних властивостей міфічних образів.

Об'єкт дослідження: синтез художніх образів, різних традицій в розробці дизайну карт Таро.

Предмет дослідження: інтеграція слов'янських міфічних образів у сучасний дизайн Таро, враховуючи історичний контекст та культурні паралелі.

Основні завдання дослідження: проаналізувати формування художніх канонів старших арканів Таро та їхню символіку; виявити паралелі між давньою традицією італійських Тріумфів і сучасними авторськими колодами слов'янського Таро; проаналізувати за якими принципами відбувається зіставлення міфологій; визначити особливості, які є в дизайні авторських колод слов'янського Таро.

Методи дослідження: історико-мистецтвознавчий аналіз; порівняльний аналіз; аналіз міфології; візуальний аналіз.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Перші прототипи старших арканів Таро й трансформація традиційного підходу в сучасних умовах. Фундамент візуальної мови майбутніх ста-

рших арканів Таро був закладений італійськими зображеннями Триумфів доби Відродження. «I Trionfi» Франческо Петрарки – це поема, яка стала основою традиції Триумфів [1]. Вона представляє алегоричну процесію у трьох частинах, триумфальну ходу, очищення кожної з платонівських душ і сходження сходами еманациї. Автор організовує шістьох персонажів таким чином, що кожна вада або зло поєднується з чеснотою чи добром до перемоги остаточного блага – Вічності. Сюжет «I Trionfi» був підхоплений як тема в мистецтві. Невичерпним джерелом натхнення і підґрунтям для зображення Триумфів були класичні міфи, адже для італійців доби Ренесансу міфологія греків і римлян містила глибоку й таємничу істину [2]. Таким чином міфологічні образи виступали провідниками універсальних ідей. Наприклад, Триумф Любові зображувався як Купідон (Амур), або як Венера (Афродіта), Триумф Смерті – Танатос, або Аїд, Триумф Часу – Хронос. Ілюстрації до поеми «I Trionfi» вирізнялися надзвичайною деталізацією, з багатьма дрібними елементами, які підкреслювали глибину та символічність зображених сцен [3]. Ці детальні образи часто переносилися на весільні скрині, gobelени та інші витвори декоративно-ужиткового мистецтва, додаючи їм особливого мистецького значення. Продовження традиції Триумфів ми можемо побачити у деяких сучасних колодах Таро, де основою є слов'янська міфологія. Наприклад, в колоді «Таро слов'янських легенд», що створена Магдаленою Качан [4], персоніфікацією Смерті виступає богиня Морена, в колоді «Таро Містичної Оріани», що розроблена колективом Mystic Silk [5] з використанням штучного інтелекту, персоніфікацією любові й материнства виступає богиня Лада.

Візуальні засоби для вирішення мистецьких задач у процесі створення слов'янської колоди Таро. На відміну від класичних італійських колод Таро, де кольори частіше всього демонструють соціальний статус (золоті й пурпурові відтінки акцентують увагу на знатності походження), слов'янські колоди тяжіють до стриманої, спокійної палітри. Темні сині й зелені відтінки посилюють містичність природи, червоні й жовті – символізують активну волю й воїнський дух, а сріблясті й білі – духовну велич. Також варто зіставити різні композиційні рішення: в Триумфах персонажі часто були зображені в динамічних позах, залученими до процесу взаємодії, натомість слов'янські карти виглядають більш статичними, що надає додатковий сенс – вічність природних законів. У слов'янських Таро велику роль віддано деталям: орнаменти (зображення традиційної вишивки, візерунків), елементи природи, стихій та образи божеств і духів. Як, наприклад, в колоді «Таро слов'янських легенд», старший аркан «Вежа» зображає Перуна, старший аркан «Імператриця» – богиню Живу, а старший аркан «Місяць» – богиню Дівію.

Психологічний аспект окресленої теми. Накладання слов'янського культурного контексту на традиційну середньовічну систему образів Таро розширює й поглиблює символи та асоціації. Це дозволяє адаптувати італійські значення карт для особистості, чий досвід формувався в умовах слов'янського міфологічного підґрунтя. Наприклад, якщо розглянути старший аркан «Імператор» в колоді «Таро слов'янських легенд», то ми бачимо бога Рода. Класичне трактування аркану означає здійснення дій, що направлені істиною, а також любов до справедливості, силу волі й організовану роботу.

Однак образ бога Рода додає трактуванню аспект батьківства й турботи про сім'ю, акцентуючи увагу на відповідальності й умінні захищати інших. Також важливо зауважити, що людина зазвичай сприймає образи крізь призму рідної культури й виховання. Саме тому їй буде значно легше трактувати карти, спираючись на свій культурний код.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було виявлено, що значним чином на сучасні колоди карт, в які інтегровано національні міфологічні традиції, вплинули італійські зображення Тріумфів доби Відродження. Завдяки цьому досвіду, стає зрозумілим, що для адаптації італійської системи Таро для кожного народу, необхідно зіставити міфічні образи, які уособлюють універсальні, закладені в основі кожного аркану, і синтезувати художні канони їх зображення. В контексті української культури існує унікальний набір образів, сформованих через фольклор, міфологію та народні вірування, що цілком можливо адаптувати до системи Таро і до вимог сучасного дизайну.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гомбріх, Е. Г. Оповідь про мистецтво / Ернст Ганс Йозеф Гомбріх ; пер. з англ. Андрій Накорчевський. – Київ : ArtHuss, 2024. – 664 с.
2. Place, R. M. The Tarot: History, Symbolism, and Divination / Robert M. Place. – New York : Jeremy P. Tarcher/Penguin, 2005. – 336 p.
3. Lévi, É. The Magical Ritual of the Sanctum Regnum: Interpreted by the Tarot Trumps / translated from the MSS. of Éliphas Lévi ; edited by W. Wynn Westcott. – London : George Redway, 1896. – 108 p.
4. Таро Слов'янських Легенд / Magdalena Kaczan. – Taroteca Studio. – URL: https://taroteca-studio.com/en_US/p/The-Slavic-Legends-Tarot-Size-12cm%2C-Black-edges/64 (дата звернення: 03.03.2025).
5. Таро Містичної Оріани / Колектив авторів магазину Mystic Silk за допомогою штучного інтелекту. – Mystic Silk. – URL: [https://mystic-silk.com.ua/karty-taro/taro-mstichno-orani-the-mystical-orianna-tarot.html](https://mystic-silk.com.ua/karty-taro/taro-mstichno-orani-the-mystical-oriانا-tarot.html) (дата звернення: 03.03.2025).

SYDORENKO A., DYADICHEVA M.

SLAVIC MYTHOLOGICAL CHARACTERS IN THE DESIGN OF TAROT MAJOR ARCANAS

The article explores techniques used for the stylization of Slavic pre-Christian deities according to contemporary visual representations of tarot cards, particularly the Major Arcana. It analyzes specific tarot decks such as the "Tarot of Slavic Legends" by Magdalena Kaczan and "Mystical Oriana Tarot," created by the Mystic Silk team using artificial intelligence. The study highlights methods of composition and stylization based on Slavic mythology.

Keywords: Slavic mythology, tarot, stylization, visual identity, Triumph cards.